

Archeologienota

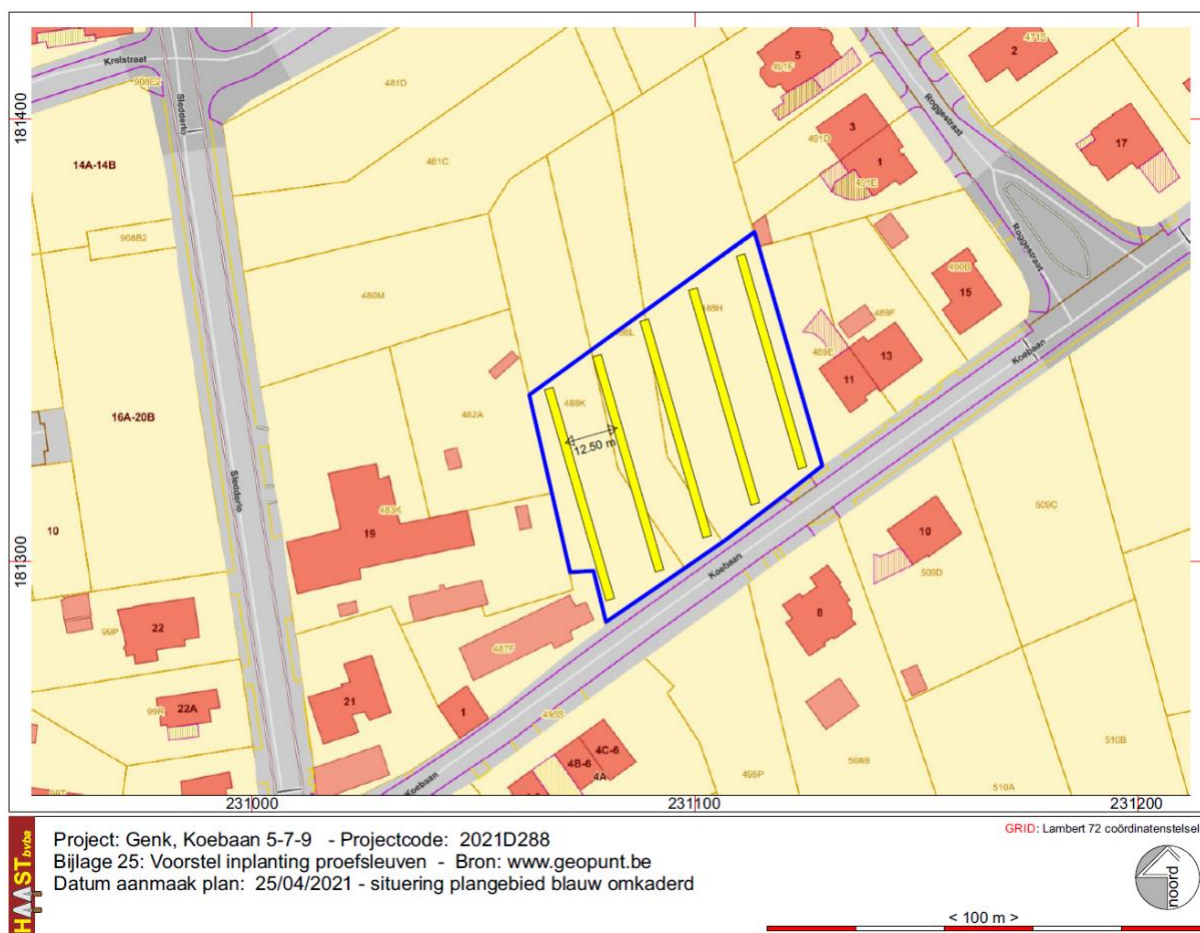
Genk (Sledderlo), Koebaan 5-7-9

Archeologienota

Deel II: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Projectcode: 2021D288

Belangrijk: De wetgeving met betrekking tot archeologie omvat enerzijds het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en anderzijds het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 die voor archeologie in werking traden op 1 juni 2016 en latere wijzigingen. Niet uitvoeren van het programma van maatregelen wordt door de Gewestelijke Afdeling Inspectie en Handhaving Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed beschouwd als een bouwmisdrijf en kan leiden tot sancties.

HAAST bvba

Historisch en Archeologisch Advies, Studies en Toegepast onderzoek

verwijzing: VAN DE KONIJNENBURG, R, (2020), Genk (Sledderlo), Koebaan 5-7-9, Archeologienota, HAAST-rapport 2021-22, Bree, D/2021/12654/22

Rik van de Konijnenburg, Grauwe Torenwal 6/00/1, B-3960 Bree (BE) - Mob. 0496 209 018

e-mail: rik.vandekonijnenburg@telenet.be

© 2020 HAAST bvba, *Grauwe Torenwal 6/00/1, B-3960 Bree*

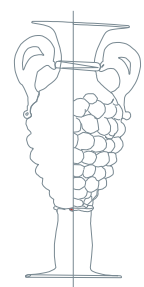
Foto's: HAAST – Rik vd Konijnenburg (tenzij anders vermeld)
Tekeningen: HAAST (tenzij anders vermeld)

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

Wettelijk depot: D/2021/12654/22

Copyright reserved. No part of this publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without the permission from the publisher.

COVERFOTO: Plan, voorstel inplanting proefsleuven

INHOUD

Programma van maatregelen

1. Administratieve gegevens
2. Aanleiding van het vooronderzoek
3. Resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem
4. Onderzoeksstrategie, - methode, vervolgtraject
5. Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk
6. Lijst met afbeeldingen
7. Bibliografie

Programma van maatregelen

1. Administratieve gegevens

Projectcode	2021D288
Actoren	Rik van de Konijnenburg, OE/ERK/Archeoloog/2015/00041
Locatie: provincie	Limburg
Gemeente	Genk
Deelgemeente	Sledderlo
Site / toponiem	Koebaan 5-7-9
Kadastrale gegevens	Genk, afd. 4, sectie D, percelen 488k (partim), 488L (partim), 488h (partim)
Oppervlakte onderzoeksgebied	3245 m ²
Relevante termen thesauri OE	bureauonderzoek

Bounding Box:

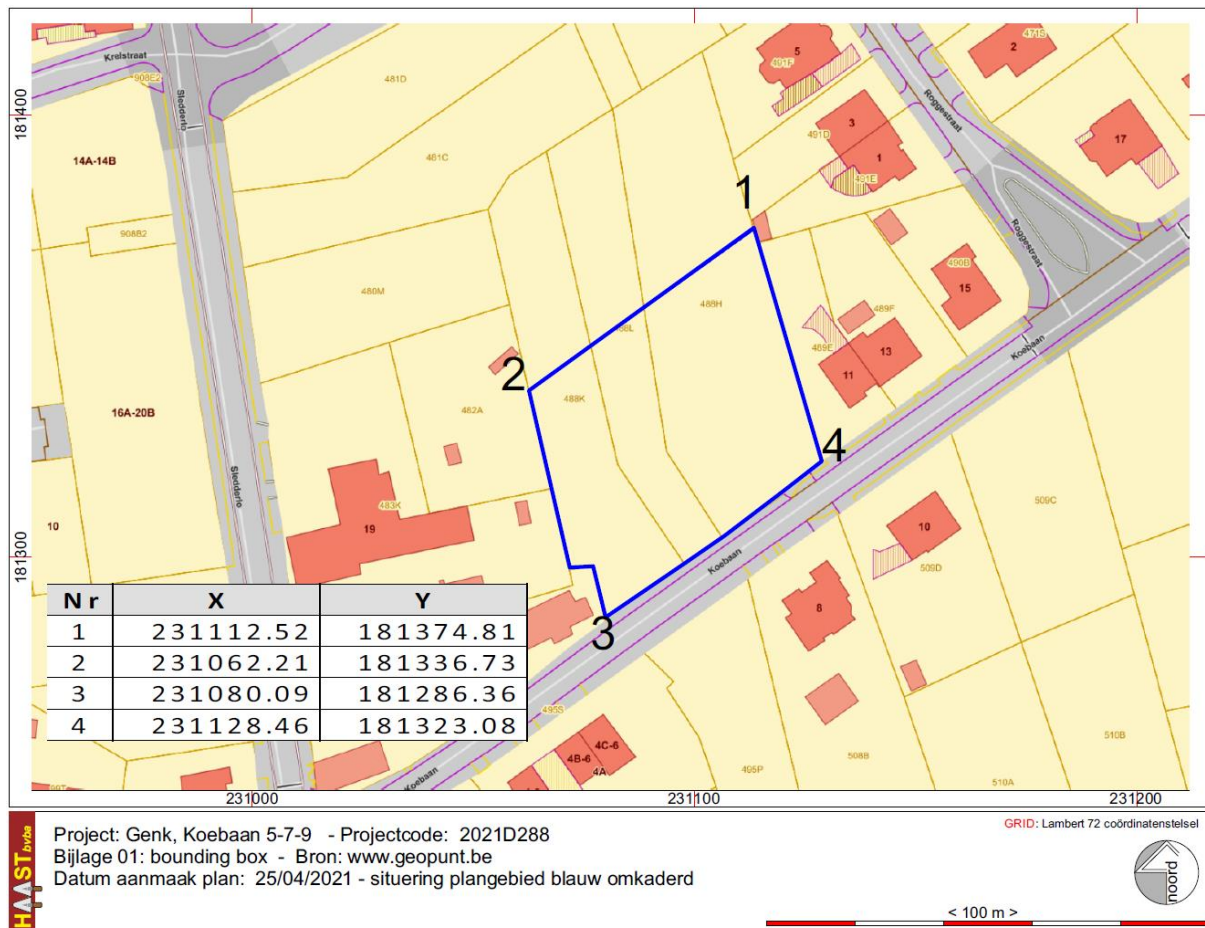

Fig. 1: Bounding Box

2. Aanleiding van het vooronderzoek

Beschrijving van de geplande werken¹

Algemeen: om het terrein bouwrijp te maken zal het bos, dat ongeveer 80% van het terrein inneemt, geroid worden. Bomen en struiken worden ontstronkt en de teelaarde zal verwijderd worden, inclusief op het gedeelte dat momenteel een braakliggend stuk grasveld is. Bomen aan de straatzijde, op het openbaar domein, blijven uiteraard behouden. Over het volledige terrein zal met andere woorden de teelaarde verwijderd worden om het terrein bouwrijp te maken.

Het bouwproject:

Het bouwproject omvat de bouw van 7 geschakelde woningen. De woningen worden niet onderkelderd. De funderingen zullen bestaan uit strookfunderingen aangezet op een diepte van tenminste 90 cm onder het bestaande maaiveld. De ruimte tussen de funderingsstroken onder de woningen zal opgevuld worden met volle grond. Het volledige wooncomplex neemt een oppervlakte van ca. 560 m², puur woonruimte.

De terrassen aan de achterzijde (noordwestzijde) van de woningen zullen aangelegd worden met waterdoorlatende materialen. Hiervoor wordt een koffer voorzien van ca. 35 cm met grove steenslag als onderfundering, een waterdoorlatende egalisielaag en afwerking in waterdoorlatende klinkers.

Autostandplaatsen zijn voorzien aan de voorzijde van de woningen. Voor de afwerking daarvan worden honingraattegels voorzien met grasbegroeiing. Aan de voor-, west- en achterzijde van het terrein komt een doorgangsweg in waterdoorlatende overrijdbare halfverharding (mogelijk dolomiet) ook weer met een onderlaag in steenslag.

An de noordzijde van het terrein worden tuinbergingen gebouwd. De vloeren bestaan uit een betonverharding en de opbouw wordt gefundeerd op strookfunderingen.

De nutsvoorzieningen worden aangesloten op de nustleidingen aan de Koebaan, een uitgeruste weg. Voor het wooncomplex zal een gezamenlijke infiltratieput voorzien worden van 14.000 liter (oppervlakte ca. 23,50 m²). Voor elke wooneenheid wordt een regenwaterput voorzien van 5.000 liter.

3. Resultaten van het bureauonderzoek

In de CAI zijn in de wijde omtrek van het projectgebied, een straal van 500 m, géén vondstmeldingen / waarnemingen geregistreerd. Het gebied is met andere woorden archeologisch onbekend terrein.

Bij gebrek aan archeologische indicaties binnen of in de directe omgeving van het projectgebied dient gekeken te worden naar de landschappelijke, topografische en bodemkundige situering van het projectgebied. Het projectgebied ligt op een licht dalend terrein dat aansluit bij hetgeen men zou kunnen bestempelen als een breed uitwaaiend, naar het zuiden gericht droogdal. In dat dal ligt de kern van het gehucht Sledderlo. Op de historische kaarten zijn vlak naast het projectgebied boerderijen ingetekend die mogelijk oorspronkelijk uit eind 18de / begin 19de eeuw zouden dateren. Op de Ferrariskaart, opgemaakt in het derde kwart van de 18de eeuw, zijn er in de omgeving van het

¹ Voor de plannen verwijzen we naar het verslag van het bureauonderzoek

projectgebied nog geen gebouwen ingetekend en lijkt het gebied akkerland of weide te zijn. Bodemkundig is het terrein een droge plaggenbodem, een zandbodem met grintbijmenging of grintsubstraat, en een dikke antropogene humus A-horizont. Dergelijke bodems kunnen beschermend geweest zijn voor sporen die niet op cartografische bronnen weergegeven zijn; sporen van landbewerking uit de volle middeleeuwen of zelfs nederzettingssporen uit de Metaalijden en/of Romeinse periode. De afwezigheid van natuurlijke waterbronnen in de wijde omgeving van het terrein is dan weer eerder een argument om te stellen dat het terrein waarschijnlijk niet uitnodigend was om er een (tijdelijke) nederzetting of kamp te bouwen. Ook de mogelijk stenige ondergrond kan een hinderpaal geweest zijn om het terrein al in protohistorische of vroeghistorische perioden te gaan bewerken. Maar helemaal uitsluiten kunnen we dit dus niet. Er zijn immers ook geen aanwijzingen voor intense, bodemversturende bodemingrepen in het verleden, eerder een stelselmatige bodemopbouw door plaggenbemesting. Gelet op de landschappelijke, bodemkundige en historisch-cartografische situering van het projectgebied kan ons inzien de archeologische verwachting als volgt worden ingeschat:

Steentijd (jagers – verzamelaars): laag tot onbestaande omwille van de totale afwezigheid van een natuurlijke waterbron in de (wijde) omgeving van het projectgebied.

Neolithicum - Metaaltijden (vroeg landbouwsamenlevingen): matig tot laag, eerder sporen van landbewerking met mogelijk het aantreffen van één of meerdere afvalkuilen

Romeinse Tijd – vroeg Middeleeuwen (late landbouwsamenlevingen): matig tot laag, eerder sporen van landbewerking met mogelijk het aantreffen van één of meerdere afvalkuilen

Middeleeuwen - late Middeleeuwen (staatsamenlevingen): matig tot laag, eerder sporen van landbewerking

Nieuwe tijd tot heden (WOII): onbestaande, matig tot laag, eerder sporen van landbewerking

Het terrein bleef tot in de tweede helft van de 20ste eeuw deel van een uitgestrekt weide- en akkergebied. Op het einde van de 20ste eeuw wordt het terrein voor een groot deel, ca. 80 %, bebost. Het bos is momenteel dermate verwilderd en haast ontoegankelijk waardoor het moeilijk is om uit te maken of het bos intentioneel aangeplant werd of dat het een spontaan opgeschoten bos betreft.

Gelet op de aanzetdiepte van de funderingen van de nieuwbouw, minstens 90 cm onder het bestaande maaiveld, het rooien van het bos en het aanleggen van groenaanplantingen, het aanleggen van nutsleidingen op minstens vorstvrije diepte, het aanbrengen van regenwateropvangputten en een infiltratieput, de bouw van bergingen en aanleg van berijdbare paden, zal de impact op eventueel aanwezig bodemarchief grotendeels verstorend en zelfs vernietigend zijn voor mogelijk aanwezig erfgoed.

Besluit en advies:

Er zijn geen directe aanwijzingen dat het terrein mogelijk deels of geheel verstoord zou zijn. De archeologische verwachting kan op basis van de topografische, bodemkundige en hydrografische situering van het terrein eerder laag ingeschat worden. Echter helemaal uitsluiten van aanwezigheid van archeologisch waardevolle sporen kan niet op basis van de resultaten van het bureauonderzoek. Omdat doormiddel van het bureauonderzoek archeologische sporen niet volledig uitgesloten

kunnen worden, wordt een proefsleuvenonderzoek opgelegd om het terrein alsnog tenvolle archeologisch te kunnen evalueren en waarderen.

De Randvoorwaarden

Het terrein is momenteel voor het overgrote deel dicht bebost. Verder archeologisch onderzoek kan maar uitgevoerd worden na het rooien van de bomen en struiken. Alvorens archeologisch veldwerk kan uitgevoerd worden dienen de bomen en struiken gekapt te worden tot maaiveld niveau zonder evenwel de wortelstronken uit de grond te trekken of kapot te frezen aangezien beide verwijderingsmethodes schade kunnen toebrengen aan eventueel aanwezig archeologisch erfgoed.

Uitstel van veldwerk is gerechtvaardigd omwille van juridische redenen; er is nog geen machtiging of vergunning voor het kappen van de bomen en het struikgewas.

4. Onderzoeksstrategie, - methode, vervolgtraject

a. Doelstellingen van het archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem

Het doel van een proefsleuvenonderzoek is het evalueren van de archeologische waarde op een deel van of het gehele terrein, afhankelijk van de resultaten van het landschappelijk bodemonderzoek, door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven. Dit gebeurt door middel van een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed.

b. Te beantwoorden onderzoeksvragen

De volgende onderzoeksvragen moeten met dit onderzoek minimaal beantwoord worden:

- *Welke zijn de waargenomen horizonten, beschrijving + duiding?*
- *Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?*
- *Zijn er tekenen van erosie?*
- *In hoeverre is de bodemopbouw intact?*
- *Heeft de landbouw een verstoring van de bodem meegebracht? Zo ja, in welke mate?*
- *Zijn er sporen of structuren aanwezig?*
- *Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?*
- *Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?*
- *Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?*
- *Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?*
- *Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?*
- *Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?*
- *Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?*
- *Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?*
- *Komt het projectgebied in aanmerking voor een eventuele archeologische opgraving voorafgaand aan de werken? Wat is de verwachte sporendensiteit?*
- *Welke onderzoeksvragen en aandachtspunten kunnen geformuleerd worden na uitvoering van een prospectie met ingreep in de bodem in functie van een eventueel vervolgonderzoek?*

c. Onderzoeksstrategie en -methode

Op basis van een afweging van de verschillende onderzoeksmethodes, opgenomen in de bureaustudie toegevoegd aan dit programma van maatregelen, blijkt dat een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem doormiddel van een proefsleuvenonderzoek, de meest efficiënte en aangewezen methode, ook kosten-baten gewijs, om het terrein verder archeologisch te evalueren en te waarderen naar mogelijke kennisvermeerdering met betrekking tot de archeologische kennis omtrent het projectgebied en zijn omgeving.

Om een dekkingspercentage te bereiken van ongeveer 10% wordt aangeraden te werken met proefsleuven van 2 meter breed met een maximale tussenafstand van 15 meter; in het voorstel van inplanting van de proefsleuven is de afstand tussen de sleuven – hart tot hart gemeten – voorzien op 12,50 m. Kijkvensters dienen steeds aangelegd te worden, ook als er geen sporen worden aangetroffen en dienen dan om de schijnbare afwezigheid van de sporen te verifiëren. De zijden van de kijkvensters meten maximaal de afstand tussen twee sleuven. Met de kijkvensters of dwarsleuven kan een dekkingspercentage van 12,5% bereikt worden, wat wenselijk is voor degelijke uitspraken over het geheel van het terrein. Indien hiervan wordt afgeweken, wordt dit eveneens beargumenteerd.

De proefsleuven dienen te worden aangelegd met een graafmachine met een gave graafbak van minstens 1,80 m breedte. Een kantelbare bak geniet de voorkeur maar is niet noodzakelijk.

De oriëntatie van de proefsleuven is noordnoordwest – zuidzuidoost; haaks op de richting van de Koebaan, min of meer meegaand met het in die richting dalend terreinprofiel.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek dient de nodige aandacht te gaan naar de bodemopbouw in het plangebied. Tevens dienen het aangelegde vlak alsook de storthopen met een metaaldetector op signalen gecontroleerd te worden.

Het onderzoeksdoel is bereikt wanneer op basis van het vooronderzoek met ingreep in de bodem een voldoende gefundeerde uitspraak kan worden gedaan over de aard, omvang en behoudenswaardigheid van de archeologische waarden in het plangebied en wanneer een eenduidig advies kan worden gegeven voor vrijgave van het terrein, een opgraving of behoud in situ. Om te bepalen of het onderzoeksdoel is bereikt, gebruikt de erkende archeoloog de volgende criteria:

Oppervlaktecriterium

Aangezien het principe van het voorgestelde proefsleuvenonderzoek gebaseerd is op een statistische manier van werken is het van belang dat een voldoende ruime dekking wordt verkregen. Bovendien is het van belang dat de spreiding van de sleuven over het hele terrein gewaarborgd wordt zodat uitspraken kunnen worden gedaan over het hele terrein.

Inhoudelijke evaluatie

De erkende archeoloog moet eventueel aanwezige archeologische waarden voldoende onderzoeken zodat uitspraken kunnen worden gedaan over onder meer datering, interpretatie en onderlinge samenhang van sporen.

Ruimtelijke evaluatie

De erkende archeoloog moet eventueel aanwezige archeologische waarden zodanig onderzoeken dat

hij een uitspraak kan doen over de ruimtelijke spreiding van een of meerdere archeologische vindplaatsen in het plangebied.

Opmerking:

Het volledige vervoltraject is afhankelijk van de resultaten van het vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van een proefsleuvenonderzoek. Volgens de Code van de Goede Praktijk v. 4.0 (punt 8.4 en verder) kan een volgende stap in het vervoltraject pas in detail worden uitgeschreven nadat de resultaten van een voorgaande stap in het vooronderzoek beschikbaar en bekrachtigd zijn (akte van genomen).

5. Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er wordt niet verwacht dat afwijkingen van de Code van Goede Praktijk zich zullen/kunnen voordoen.

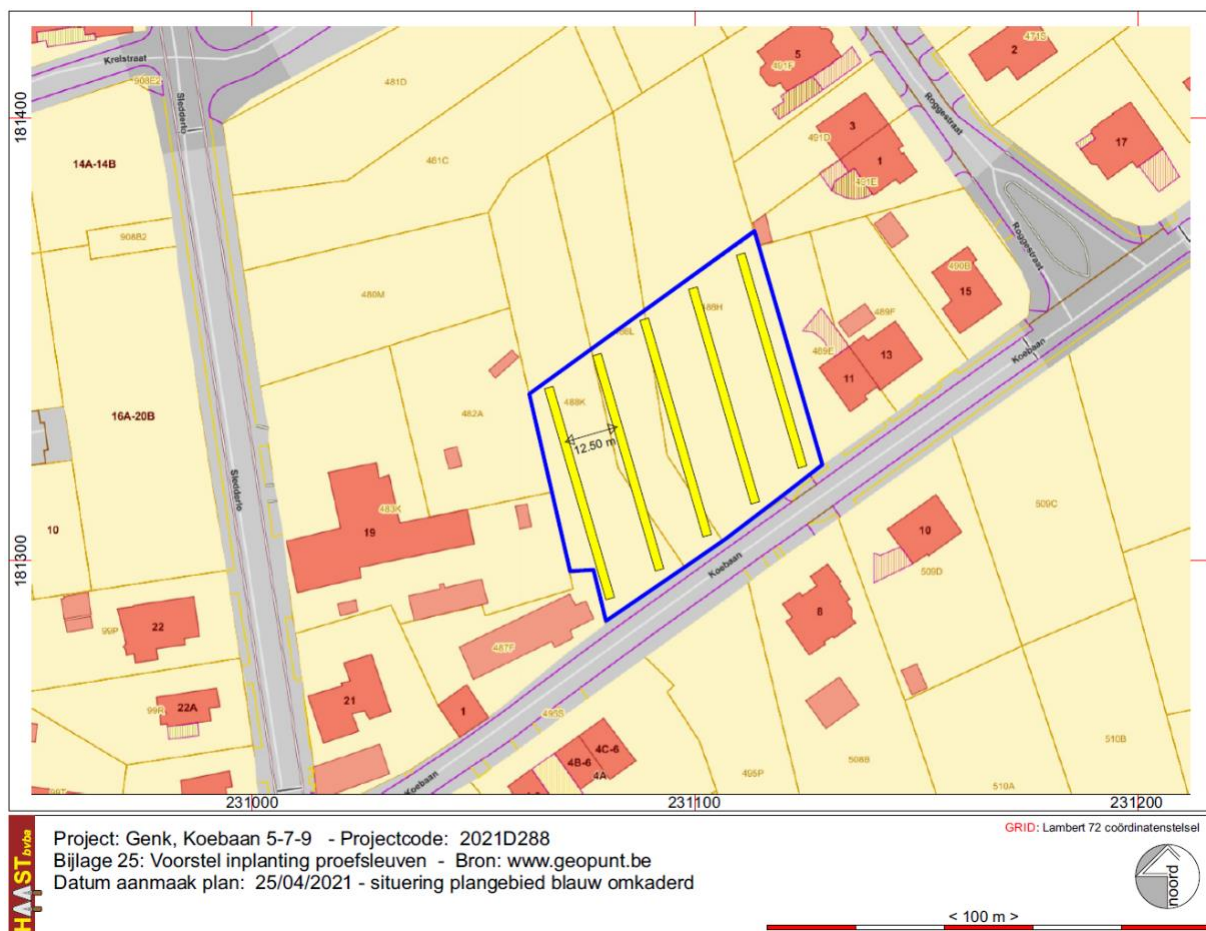

Fig. 3: Voorstel van inplanting van de proefsleuven

6. Lijst met afbeeldingen

Fig. 1: Bounding Box

Fig. 2: Uittreksel uit het kadasterplan

Fig. 3: Voorstel van inplanting van de proefsleuven

7. Bibliografie

Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 4.0

HANECA, K., DEBRUYNE, S., VANHOUTTE, S., ERVYNCK, A., 2016, Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie, Onderzoeksrapport agentschap Onroerend Erfgoed 48, Brussel, agentschap Onroerend Erfgoed - Wetenschappelijke instelling van de Vlaamse Overheid, Beleidsdomein Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed